

Pomhaj Boh!

Cziblo 27.
7. julijs.

Pětnik 5.
1895.

Serbske njedželske Kopjenka.

Wudawaju šo kózdu šobotu w Ssmolerjez knihicísczerni w Budyschinje a šu tam dostacž sa schtwortlétmu pschedplatu 40 np.

4. njedželu po šwi. Trojizn.

Mark. 10, 21: „Jene je tebi hishcze trjeba.“

Takle je nasch Anjes tamnemu młodzenzej wotmolwił, kiž bě psched nim flecžo šo pschiščol jeho wopraschecž, schto měl čzinicž, so by wěcznu sbóžnosć darjenu dostal. — Kózdy čłowjek czerpi na šwoju wěstu khorowatosć. Pětrowe khorjenje bě to, so wjele do šo džeržesche a šo na šwoju móz a šylnosć spuszczešče. Nikodemus na to khorjesche, so šo šwětnych ludzi bojesche, duž w czmolej nozy k Jesušej pschińdze. Judaschowe khorjenje bě jeho czesczelakomstwo a jeho nahramnistwo; a někotryžkuliž hewak pobožny čłowjek w tamnym ežazu khorjesche na to, so žaneje praweje luboscze pschedziwo zushym ludžom nijemēsche.

Kózdy čłowjek ma šwoju wěstu khorosć. Nětke pak šo wo to prascha, hacž byli my doscž pokorni a swólniwi, so chyli šebi kózdy dacž wot Jesuša s tuteje khorosće wupomhacz. My wschak bjes šobu wjele tajkich wohladamy kiž wo Jesuša rodža, kiž pak jemu pschi wschém bliže a bliže njeprachińdu, duž tež žanu prawu wěstosć nimaja, so wot njeho šwoje wěczue žiwenje wudarjene dostanu. Schto je na tym wina? Husto mózesch tajkemu jenemu prajicž: „Jeniečke jene je tebi hishcze trěbne!“

Zowle masch někoho, kiž je šo do něčeho šleho na wucžil, fotrež pak wón pschedziež njezechze. — Temu praj, so dyrbi šo jeuo se šwojej modlitwu k Jesušej wobročiež a sapocžecž šwoj hréch hidžiež. Praj jemu: Twój sbóžnik pónđe czi hijo pomhacz. Smějisch pak jeho pschi

žebi, tehdy budžesch šo móz ſterje a lěpje wſchego twojeho hrécha wotrjez a wostajicž; po tym pak budžesch wohladacž, so czi twój Anjes šwoj njebeski měr do wutroby pōsczele, tajki měr a rjaný počoj, kafkž dotal hishcze ani njeznajesch.

Něchtó druhí praji: „Ja wschak chyli radu sa mojim Anjesom ſledžicž, ale wſchitzu naschi domjazy maja wo tym hinasche myſle; wot nich tola wotſtupicž njemóžu, duž chzu radſcho czakacž, doniž mój muž abo nan abo drusy naschi na lěpsche myſle dopſchińdu.“ Pschedzelo, ja ſam wěm, so je něchtó czežke, wot tajkich roſeńcž, s kotrymž ſy w jenym domje žiwý, a so něchtónžkuliž ſebi lóhzy njeſwéri wot nich roſeńcž. Ale tak wjele je tež wěste: „Hdyž ſy ſebi teho wěsty, so dyrbi ſebi čłowjek najwiazy próžy wo šwoju duschu cziniež, so měl ju wschu sbóžnu, — hdyž ſebi šwojeho sbóžnika wysche wſchego czesczisč a wažisč, wysche dyžli šwojeho nana abo macžer, mandželského abo mandželsku, pokom budžesch hijo jowle móz bóršy sa tym dopſchińcu, so kózdy čłowjek wſchém šwojim domjazym s tym najlepšchu ſlužbu wopokaze, hdyž šo wschón šwojemu sbóžniku poda, a so tón čłowjek wſchém šwojich najbóle lubuje, kiž šwojeho sbóžnika wysche wſchego lubuje.

Abo ty mi prajisch: „Ja wschak chyli radu sa Jesušom ſledžicž, ale nětke mam tu hishcze šwoje mlode lěta, te pak chze tola kózdy radu ſebi k wježelu wujicž. — Blasny čłowjecže ty! Myſlisč ſebi knadno, so twój sbóžnik nikomu žane wježele njeropsche? Abo myſlisč ſebi, so bylo tajke wježele sa tebje prawe wježele, hdyž dyrbi šo wón ſrudny i thribjetom wot tebje wróbciež? Tajkele twoje wježele pocžehnje šwoje wěste ſyliš ſa šobu

a po nim smějesh na wutrobje ſwoje kalate bolenje.
Tole ſebi jeno ſwēru pſchi ſebi nepamí!

Abo ty mi prajich: „Ja wěm, ſo dale tajki wostacž njeſměm kajkij ſym dotal byl, a ſo tajki k Bohu do jeho wěcznoſeze ſančz njemóžu, kajkij tu nětke ſym. Ale tule khwilu chzu hladacz, kaf móhł ſebi do předka něchto ſakluziež, poſniſchu khwilu pač chzu ſo bôle po Boſy ſadžerzeč.“ Luby, ſchtóž ſwoju pokutu pſchezo pſched ſo ſtorka, tajki nihdy ženje do předka njepondže. Wěſh ty, kajki džen smějesh na jutſiſhim? A njewěſh, ſo cžlowieč jutſiſhi džen radu ſabudze, ſchtož je dženſniſhi džen komu polubit? Něchtó wulki w Božim kraleſtwje — jemu rěkachu Augustin — praji, ſo je, jako bě ſi wulkim hložom ſawołal: „Božo, poj mje ſe wſcheje mojeje hręſhneje cžmy wumóž!“ we ſebi nutſka tu ſamu khwilu ſkylſchal ſawołacž: „Alle runje nětke hiſhčeze niz! Teno tule khwilu hiſhčeze niz!“ Dokelž pač mějeshche horze požadanje po ſwojim wumóženju, ſawoła ſi nowa do ſo: Pſche cžo hakle jutſje a ſažo jutſje? Pſche cžo niz dženſa? Pſche cžo niz runje tule khwilu, ſo mělo moje hanibne žiwenje ſiwoj wěſty dokonjaný kónz.

Talle ſebi kóždy pſchi ſebi tež myžl. Hdyž pač twój ſbóžnik te ſkónečne pruhi ſwojeje luboſeze na tebje dele ſczele, tehdy wotewr ſa uje wſchu twoju wutrobu, ſo móhle ſo cži wone do wutroby ſapschedrēč a cži ju wſhitku roſſwětlicž.

Pytaj ſebi Jeſuža, ničo druhe njeponha. Hamjen.

Wěroſcž biblij, ſakitana pſhecziwo jeje njeſpſheczelam.

(Poſracžowanje.)

Hřech.

Kaf njeroſomni ſu w tmt naſchi pſhecziwnižy, je ſi teho poſnacž, ſo ſu khroblí doſč prajicž: „Hřech njeje ničo druhe hacž ſranjenje zyrfwinſkeho porjada.“ A ta myžl wo hřechu pſecža w liſeze na Romſkých ſteji. Ta wſchaf tež pſhecziwnikej wěrju, ſo ma dobrý wotpohlad, ale hdyž muž, kotrež je ſiſt na Romſkých cžital, tajke nejſt to praji — dyrbju na jeho dobrej woli dwělo-wacž. „Dokelž Pawoł zyrfwinſke waſchnia prawje wobſedžbowal njeje — teho dla kaž praja, ſo Boža boji. A Khryſtuſhowa frej je jemu wujednanje cžiſče ſwonkowneſho waſchnia. Hlubſche ſa-pſchijecze winy ſo w tamnym cžiſhu ani roſymilo njeby“. Tak tón njewěrjažy wuežbu wo wujednanju w liſeze na Romſkých ſroſymi.

Měj wotmoſwimy, ſo wo ſranjenju zyrfwinſkeho porjada w liſeze na Romſkých ſi zyla rěč njeje a najwažniſche ſłowa, ſi kotrejmiž Pawoł hřech wopiuje, tu napiſam 1. ſt. Njepraw-doseč, kurwaſtvo, kſchinwa, laſomſtvo, ſlóčez, ſawiſez, nježmilnoſež, hanibne ſloſth. Tajke pola pohanow. Hordoseč, ſamoprawdoseč, paduchſtvo, mandželſtvoſlamanje pola židow jako te hřechi njejuje, kajkež ſo ſjewja. Hřech ſam pač njeleži w ſwonkownym ſkutku, ale w ſmyžlenju. Wopacžne ſmyžlenje wutroby napſhecziwo Božu, nježdakownoſež pſhecziwo njemu, kotremuž ſym wſhitko winoježi, to je hřech Rom. 1, 21; 3, 9—19. Hdyž ſteji ſchto wo ſranjenju zyrfwinſkeho waſchnia?

Teho dla tež njeje ſwonkowneſho wujednařſkeho ſredka ſa hřech, a hdy by ſo ſto ludzi ſareſalo, ale ſmilnoſež Boža je naſche jeniczke wumóženje. Se ſmilnoſežu je Bož hacž do teho cžaſza ſczepliwoſež měl a tu ſczepliwoſež w starym testamencze pſches wopory ſjewil, kotrež won da jako předyſnamjenja wodacža. Se ſmilnoſežu njeje ſwojeho ſyna jenoz dal, ale podal do cžerpe-nja a ſmjerče (Rom. 3, 24. 25). W luboſeži Jeſužowej w jeho ſmjeru w jeho ſmjeru je ſmilnoſež Boža na ſemi ſo ſjewila a to je naſche jeniczke wumóženje.

Wo ſwonkownym wujednařſkim ſredku rěč njeje, to wſchitzu ſchecžijenjo wjedža, kiž ſi hľubokeje wutroby ſpěwaja:

„Ta ſym pſches Khryſta ſkrawne ramy
Tón prawy grunt nětk namakal,
Troſcht druhí njeje namakany,
So bych ſo we nim ſradoval.“

Tón grunt mi wěčniſe wostanje,
Hdyž wſchitko druhe ſahinje.

To je ta wulka wěčna hnada,
Kiž ſi wumyžlenju nihdy ujej,
To je ta ſmilnoſež a ta rada,
Kiž woła k temu hręſhniſe.

Ta ſym pſchi wjele ſmjeru ſtach ſtał a wěm ſi erta někotrehožkuſi dželacžerja: „Je ne móže cžlowiekej prawu móž a trojſt tež w ſmjeru ſtach dacež, to je móž luboſeze teho ſchijzowanego Jeſuža.

Hdyž budže najſtyskuſiſho
Mi woſko wutroby,
Sjew ſo mi najſtroſchtiſiſho
Dla twojej ſtyskuoſeze.

A ja pſcheju, kaž mi ſamemu, tak tež wſchitkim naſchim pſhecziwnikam, ſo chzyt nam w poſlednjej hodzinje wobras khřižowanego Jeſuža pſched wočomaj ſtač a ſo bychmy w ſmilnoſezi Božej wodacze a měr namakali.

Tajka naſhonjenia hnada Boža, kotaž poſte ſowne dowerjenje k Bohu ſkutkuje, je ſapoežatſ a móž noweho žiwenja. Rom. 6, a 8.

Socialdemokratija cžlowieka poſepſhieč njecha, ale na ſwonkowne wobſtejnnoſeze; potom budža po jich myžli cžlowiekojo ſami wot ſebje lepſchi. Bebel praji: „My ujetriebam druhich cžlowiekov, ale mudriſiſich, wobhladniwiſiſich, hacž jich najwiaſaz dženſa je.“ Kſchecžijauſtwo je wobſtejnnoſeze wopravdze w mnohimi poſepſhili a budže pſches ſyliu luboſež k bližſhemu pſchedo dale poſepſhovacž pomhacž, ſchtož dobre njeje. Ale ſbože na to waſchnie nje-namakam — a najmjenje pſches powrót. Měr jenož namakam, hdyž budžem ſi hinaſhi cžlowiekojo, woživobodženi pſches Jeſuža wot ſleho ſwědomia, wot njeméra winy, wot ſpſchahwa žadoſcze a ſebičnoſeze, napjelnjeni ſi duchom Božim, kotrež Khryſtuſhove ſmyžlenje w naž ſkutkuje. Bes teho měra ſbože njeje.

Bebel praji: „Pytajeſe ſa pſchicžinami njeſkutkow a wotſtroniceze je — a njeſkutki budža wotſtronijene.“ Derje! ale ſabyež ſo nje-ſmě, ſo poſlednja pſchicžina kóždeho ſmyžlenja pſchedo wutrobie leži. Schtož njecha wopacžiu, hřechnu pſchitihilnoſež cžlowieſteje wutroby, tež ſam ſwojeje wutroby pſchitihilnoſež, budže pſhecziwo ſwonkownej ſchkože podarmo woſowacž. Wěſeže pohan Plato-wupraj: „Njeſkutki maja ſiwoju pſchicžinu w njeſdželanoſezi a hubjenym wočehnjenju a naprawjenju ſtata“ — a jemu Bebel pſchitihilnoſuje. Nowy po tajkum ſocialdemokratii nahlaſ njeje — ale to ſu hižo wjedželi, ſo to tjoje ſchkožu pſchicžinje. Ale wob-žarowacž ſo tola dyrbji, ſo ſocialdemokratija po 2300 lětach wěž hřechu hľubje njeroſomina, hacž tamny pohan. Wo najwažniſjim naſtorku k ſlemu, wo žadoſcžiwoſezi w cžlowiſkej wutrobie Bebel hlowežka njepraji.

Hidža ſzna ſocialdemokrato teho dla biblij tak jara, dokelž tak khtunje a raſuje wo hřechu rěči a dokelž jim jich ſwědo-mje praji: „Biblij ma prawo.“ Woni pač nochzedža ničo wot biblijie wjedžecž, kotaž móhla jim jich wotmyžleny wobras pſchichoda na dobo poraſyč. Molu ſo — abo je tak?

(Poſracžowanje.)

Khryſtian Bohuſlaw Sprawdužiwo Grožmann (1783—1857).

Prěnje lěta tuteho lět-ſta bě Napoleon pruske wójſta a ſi nimi wjeho němſke kraje poraſyl. Zeho wójſta pſhemochu pſchi mějeze ſena němſke regimenty; to pač bě ſa zylu němſku wulke njebož.

Džen 16. října 1806, bórji po týmle poraženju pſchihnaſch-tej rano po ſedmich ſ jenym dobovom dvě kompaniji franzowſkých pſchikow do Bréſyňzy, (na němſki: Prieſniž). Tale wjeſ leži w Thüringſkej blíſka městu Kamburgej.

S khvatom běchu ſo bórji cžile woſazy wo wžy do wſchěch kublów a domow ſahnali a hmydom wuežerichu ſ nich wſchěch tamniſkých wobhydlerjow, starých a mlodych, mužſkých a žónſkých, ſchědžiñzow a cžechne džecžatſa, a ſehnachu wſchěch ſ jich wžy do polow. Kóždy móže ſebi ſam myžlicž, kajku žaloseč cžile wboſy ſahnaczi ludžo wuſtachu, jako jich tamni woſazy ſi jich domow wotehnachu. Zadny ſiwy cžlowieček pač ani njewěrjeſche, pſche cžo ſo jim wžho tajkele ſtanje. Tola bórji bu jimi to prajene.

Psched něchto dnjemi běchu někotří franzovský wojazy khětry pucž řešady řivojeho wójka wostali a do wěsteje wžy řeſchli, kotrejž nimale tež tak rětachu, kaž Bréshny (ale tola trochu hinašcho). Tamni wobydlerjo pak běchu ſo wſchitzu na tchle Franzovow řivalili a řeſhryjoch ſ nich řkónzowali. Sa tajkele jich řločinſtwo dyrbjachu nětke cíle njewinowac̄i wbohy Bréshnyčenjo czerpiež a jim bu prajene: „Wý ſeže naſchich řkónzowali. Waschu wjež ſe wſchěmi jejnymi domstími a twarjenjemi dyrbimy wam ſa to ſpaliež, a bóřhy tu wot njeje niežo njeſměcze, kiba hoky próch a popjet.“

Dale bě franzovski marſhal Davouſt ſzwojemu wójnſkemu wſchkej pschikafal: „Spopaduječe mi wſchěch dorovčených mužskich ſ tuteje wžy a ſeſatſeleječe potom jeneho ſa druhim.“ Tole chýchku nětke jeho wojazy wiuwjeſč.

Bréshnyza je wjež ſ zyrfwu a faru. Tamniſhi farař mějſeſhe pak runje tehdy ſzwojeho mlodeho ſyna ſa pomožneho předarja pschi ſebi. Tón bě tehdy 23 lét ſtarý a bě na ſchulach tež franzovský řežec̄ ſaukuňl. W zyloj wžy hewak nichtó njebe, kiaž budžiſche ſo mož ſ tamními Franzovami dorvčec̄. Duž ſo tón mlody duchowny hnydom k tamnemu franzovskemu wſchkej poda, jeho ſ jažnymi ſlowami pschepokaſa, ſo bě ſo tamny žaloſtny njeſkutk na nihdy w jich Bréshny njeſtał, a ſo ſu tamni řkónzowani Franzovojo wěſče nehožde w druhéj wžy ſzwoje živjenje ſhubili. „Maſchi ludžo ſu, na to móžec̄ ſo ſpuschec̄, wſchitzu bjes winy.“

Khěſſe pofbla tón wſchek ſpěchneho pofbla do Naumburka a da ſ nim marſhala Davouſta prožveč, ſo chýl týmle njewinowathym ludžom tajke cízeče wukhoſtanje ſpuschec̄. Tón požol tu bóřhy ſažo bu, ale marſhal bě pschi ſzwojim kaſanju ſawostal: „Maſchi wojazy dyrbja tule wjež na wſchěch jejnych róžkach ſeſapalecz, dyrbja pak ſebi ſe wſchěch mužskich jenož ſedmioch ſwubrac̄ a tych ſeſatſelecz. Čzi dyrbja ſo dacež ja wſchěch ſzwojich wježjanow ſwoprowac̄.“

Ale ſ nowa ſo tamny fararjowy ſyn na komandantu ſe ſzwojí prýtu wobroči, a proſhesc̄e jeho ſa ſzwojich wbohich wježjanow ſ tajfimi rjanymi a wutrobu hnujatymi ſlowami, ſo bu tamnemu wſchkej wokolo wutroby tak mjeheko, ſo dyrbjesc̄ ſo ſ hribjetom wot njeho wobročiež, dokelž jemu ſamemu ſyly ſ wobeju woežow ſtupachu.

Schto ſo hribili na to poda?

Bubnarjo ſabubnowachu; wojazy, kiaž běchu dotal w ſzwojim kaſanym rježce ſtali, hnachu někotří do wžy, ſo bych u na wſchěch róžkach wohén ſaložili, družy roſehnachu tych wbohich plakatych a žaloſezatých ludži do polow, po tym ſo běchu ſebi ſ nich ſzwojich ſedmioch mužskich ſa wopor ſwubrali a ſem pschivjedli. Tím tón wſchek pschikafa: „Poſlakněče ſo nam ſapſchec̄, kóždy na jene ſzwoje ſoleni!“ Woni to ſeſinichu. Ma to tón wſchek ſawola ſzwojim wojakam: „Tſelče do nich!“ A ſ jenym wuſtom wuſteliču tamni wojazy. Zadyn wot nich pak bě ſo na tamních wbohich ſedmioch klečatých njeſaměřil, ale wſchitzu běchu ſzwoje ſulk ſim wſchek hlywy do wětra ſwutſeliči, dokelž bě ſim jich wſchek do předka ſ kruhym ſlowom kaſal, do wětra třelic̄.

Duž wostachu tamni wbohy ſedmijo wſchitzu psched ſzwojej wěſtej ſmijereču wobarnowaní, a bóřhy klečachu wſchitzu ſ nowa pod jenym ſchtomom a pschinjeſechu ſ hnuje wutrobu Bohu ſenjeſej ſwój najhoržyschi džat ſa jeho milé wusdžerženje a jeho njeſocžkanu pomož ſ najwjetſcheje cílenejne myš.

Ale ty ſo mie nětke praschesch, kiaž ſu tamnemu mlodemu duchownemu rěfali, kiaž bě njeſcheczelſkeho wſchekou wutrobu ſe ſzwojim luboſnym ſlowom tak pschermohl, ſo tamny hinač njeſamoh, dyžli tym wbohim ſedmiom jich živjenje ſpuschec̄?

Tónle mlody duchowny knies bě Chrystian Bohuſlav Sprawduživ Grobmann. Kaž hýzo ſpomnich, bě wón tehdy pschi ſzwojim nanje ſa pomožneho předarja; ſa něchto lét bu wón farař w Gröbiču pola Weißenselsa, poſdžiſho profesar a duchowny w Schulpforeče, dale generalſuperintendenta a najwyschschli dworskí předar w Altenburku a poſdžiſho hac̄ do ſzwojeje ſmijercze profesar a ſuperintendenta w Lipsku.

(Pofrakzowanje.)

Šubjenj — wumóženj.

10. junija 1862 ſhubi ſendželska jeneho ſzwojich najſlawniſchich wojovaljow, kiaž bych ſ pjaſču hromadže wojovali. Wón rěfache ſurij ſim. Wón běſche wſchudžom w Londonje jako jedyn ſ najmužicžchich ſnaty, pschetož tam ludžo na tak mjenowane boſhowanje wožebje rad hladaja. Tón muž pak běſche tež jedyn

ſ najhroſniſchich člowjekow, kotrejž mož ſebi myſliež. Piežk, ſadoſeſiwy a harowar, kajfiz běſche, ſo wón tak daloko ponižowasche, ſo da ſebi ruzy ſua hribjet ſwjaſaež a potom ſ vulkim pžom wojowasche, doniž pža ſe ſubami njeſadaji. — Jedyn džen ſa ſo do ruba ſawaliez a wobliežo běle ſeſinjene, kiaž cíelo w kaſchęju domoj donjeſč, ſo by ſzwoju wbohu, ſtaru moč naſtróžil. „Schto je ſo ſtało?“ ſo wona praschesche.

„To je waſch ſyn, kotrehož njeſemj; wón je wumrjet“, jeho pscheczeljo wotmolwicu, kiaž jeho njeſeſchu.

Maežeri ſo ſyly ſ woežow walichu. W tym wokomiknjenju jeho bratr ſaſtupi a wolasche: „Ach tón njeſocžin, je ſkónčenje morw! Neplakaječe maeži; derje je, ſo ſzym jeho wotbyli.“

„Njeponvedaj tak, mój ſyno“, wona wotmolwi, „wón je moje džecžo a ja ſym ſtajne ſa njeho prožyla.“

Duž ſurij ſim na dobo horje ſtoci, nōž wuczeſe a ſo na ſzwojeho bratra wali, ſo by jeho ſaklół. Jego nam, runje ſaſtupiwschi, mějſeſhe ſedma hribile bjes njeju ſtocijež a nahleho ſyna wotwobarač. Na to ſurij ſakrujo ſe jſtwy cíekny, ſo do korečny ſydný, tam ſedžo wosta, domiž zylo pjanu njebeſeſhe.

Tak ſo wjele lét miny. — Jedyn džen ſimo Božeho doma džeſche, a jako ſpěwanje ſazlyſcha, jemu na dobo myſl pschindže nutſhańč a wohladac̄, ſchto tam cíinjachu. Wón doſho ſtopy do Božeho doma pschischoł njebeſeſhe a ſo ſ tym hribaleſhe, ſo ani do Boha ani do cíerta, ani do njebjeh ani do hele njeveri. Wón cíiſche durje woežini, ſo by nits pohlaď, potom ſaſtupi. Prědař runje tu ſchtuečku cíitasche: „Tak je Bóh tón ſwět ſuboval, ſo wón ſzwojeho jeniečeho narodženeho ſsyna dał je, ſo bych u wſchitzu, kiaž do njeho wérja, ſhubjeni njebyli, ale to wěčne živjenje měli.“

Jako ſ tenu ſlowu wſchitzu pſchindže, praji předař: „Ja chžu wam roſkladowac̄, ſchto to rěka wſchitzu, to chze prajič: Kóždy, bjes wumſac̄a. Žow je ſznamo dženža wjeczor někajfi paduch abo khač, abo picžk. Wón móže tu ſamo boſkar byč.

Hdy by jow tajki byl, bych ſ njeemu praji: „Quby pſcheczelo, ty ſluſchesch do tych wſchitzich. Wſchitzu, kiaž do njeho wérja, njebudža ſhubjeni, ale ſmeja wěčne živjenje.“

W tym wokomiknjenju běſche widzeč, kiaž cílowjek na ſzwoje ſolena padže a ſawola: „Kneže wumóž mie! Měje, kiaž ſym boſkar; Kneže, ſmil ſo nade minu! Kneže, ja wérju!“ — To běſche ſurij ſim.

Bóřhy ſo kiaž wužwobodženy cíujeſche. Bóh běſche jemu wodal. Wón běſche tajki měr namakał, kajfiz hac̄ dotal njeſnajesche. Jako kónz Božej ſlužby wote mjehe džeſche, hnydom k ſzwojí maežeri hribateſche. Wón praji: „Maeži, Bóh je dženža wjeczor moju duſhu wumohl.“

To běſche 10. junija 1862. Jego maež ſtaže a jemu ruku na ramjo połoži: „O mój ſyno, Bóh je tebje ſtoučni wobročiř“, a ſyly jej ſ woežow ſtupachu.

„Haj, maeži, wón je mi wodal“, wotmolwi wón.

„Ach, kiaž ſym ſzcha ſbožowna! Nětko, mój ſyno, poſlaknmoj ſo.“ A wonaj wuſpěwaſchtaj horzu džaknu modlitwu.

Na druhé ranje ſurij ſim k korečnje džeſche, w kotrejž bych ſo picžky pſcheczel ſeſhli. Ale wón wonkach ſtejo wosta a jim ſ woknom nits powjedasche, ſchtož běſche ſo jemu wjeczor předyh ſtało. „Ja jeno wěm“, wón ſkoneči, „ſo něchto wobředžu, ſchtož předyh ſenje njeſeſach a ja ſym wſchón ſbožowny. Bóh je mi moje hréchi wodal.“

Jeho bjesbóžni towařſchojo ſo jemu ſznamenachu. Ale wón pſchesta ſi picžom a njerodnym živjenjom. Wón ſo domoj wróži. Tak běſche Bóh teho cílowjeka wumohl, kotrejž je wot teho cíaza bjes pſcheczel ſa ſzwoje dotalne pouvoλenje, dobyty ſa býſke pouvoλenje, wumóženj ſa wěčne živjenje.

Schto nahrabnoſć ſamóže.

Kóždemu wježnjaněj je wulka radoſč, hdyž ſo na jeho třeſeſhe bacžonaj ſazhodlitaj. Schto ſo njeveſzeli, hdyž wonej po doſhom wotbalbýz ſažo w naležu ſo wróžitej a ſzwoje hnědo ſažo wuporjedžitej. Schtož njeſlyſchi rad luboſne klepotanje ſi třeſhi dele klinčec̄ a koho njeſraduje, hdyž mlode ſzwoje pſiski starym napschecživo třkaj, kotrejž ſi zyrobu ſo k hnědu dele pſcheczel. Cílowjekojo pak tež wjedža, ſi kajfim wuzitkom ſu bacžony. Njeſicžomne myſche, krokawý, hady wone ſanicža a ſ temu ſu ſi nam cílowjekam tak doverliwe nimale kiaž ſkludne ſtociž. Bjes wježnými drje žadyn njeje, kotrejž jo njeby ſad

widział a hordy na to był, hdyż baczon runje jeho třechu ſebi ja wobydlenje wuſwoli; pobožna ludowa wera praji: „Hdzež ſebi baczon hnědo twari, tam blyſt nauts njedyri.“

W pschečelnej wjeszy wobydleschtej dolhe lēta dwaj měrnaj baczonaj ſwoje hnědo na brzni ſamožitcho bura. Žimaj běſche tam, kaž ſo ſdaſche, jara derje, pschetož ty móžeſche jej huſto w ſahrodze, haj ſam na dworje wokolo kchodziež widzeč. Bur běſche hordy na njej a huſto w roſrězowanju wuprají, tak wjeſeſh je, ſo ma baczonowe hnědo na ſwojej třeſche. Wſchitko, ſchtož by baczonaj wobezežiež a molicž a ſeſcheriež moſlo, wón ſdalene džeržeſche, wón běſche ſimaj dobrý a chyſche ſebi jeſdžerzeč.

Tón muž mějeſche jeneho ſyna, kotrež bu, jako běſche dorostl, pežolař. Tón w pežolářſich nowinach ežitasche, ſo baczon pežolki ſloji, hdyž na keženjach ſedžo měd hromadža. To pak je, kaž dyrbja pežolárjo pſchidac̄, njedopokasana wěz, na ſkodn pad je ſchfoda, kotrež baczon bjes pežolkami načini, jara mała. Bur běſche wot teho wokomifjenja kaž pſcheměnjeny. Baczon rubježnik bjes jeho pežolkami, kotrež dyrbjachu jemu měd načyč, po tajkim ſlocžo, kotrež jemu ſchfodu ežinjeſche! To njeſmědžeſche bycž. Kaž doſloho wón baczon ſa wužitne ſkocžo wobhladowaſche, běſche ſ jeho pſchečeſtom, hdyž pak bojeſche, ſo dyrbji ſchfodu ežepicž, běſche nimo ſ jeho luboſežu. Schtož jemu ſchfodu ežinjeſche, běſche jeho njeſcheczel, bojoſež pſched ſchfodu, nahrabnoſež běſtej w nim mōznishej, hacž jeho předawſcha pſchihilnoſež k dobrymaj ſkocžatkomaj; wonej dyrbjeſtej prječ, to běſche kruše roſhudzenje nahrabneho muža. A ſchto wón ežinjeſche? Wón ſebi třebu natyka, pſchi ežmiežkanju do ſahrody džesche, kotrež běſche ſady brzni a třeli měrnje na třeſche ſedžazeho baczona dele. Hſchcze w tej ſamej hodžinje tón druh hnědo wopuſhceži a nozy ſo na druhu třechu ſyđe a na druhé ranje běſche ſo ſhubil. Wbohe mlode dyrbjachu w hnědze hłodu wumrjecž. Wot teho čaža žadny baczon wjazy w teſle wžy ſebi hnědo twarił njeje.

A temu wjedże nahrabnoſež. So njeby někotre loth mjeđu ſhubil, nahrabny člowyjeſt njevinowate ſkocžatko morjeſche, kotrež běſche předy ſubo měl, wo kotrež ſ zyla wěſte njeje, ſo je pežolkam ſchfodne. A tajkemu ežinjenju je tón ſhman, kotrež da nahrabnoſeži w ſebi ſ knjeſom bycž, ſlej žadoſeži, kotrež wſchitke lepsche ežueža wutroby poduſy.

Prawy ſmili ſo na ſwojim ſkocže; ale bjesbóžneho wutroba je nježmilna.

Troscht w ſrudobje.

Pſchi rěžy džesche po ſchęzežy muž. Wón wote mſche pſchiň dže. „Lěpje mi jo tola Bóh ſjewicz njeſož, ſo je mje wuſlyſhał“, wón ſam pſchi ſebi praji: „Kaž jara pſched poſdra hodžinu na pucžu tudy ſyđhowach, ſo chyž mi Bóh w předowanju troscht ſpožcjež! Mi běſche tak jara ſtysku. Na předowanju čakach, ſchto ſa mije pſchińdze. Se ſawodneje modlitwy hžo ſměrowanje ežerpach. Wone ležeſche w tych ſlowach: „Anježe Jeſu, wobradž nam ſhmanoſež, ſo móhli ſo tebje troschtowacž.“ A ſrijedža w předowanju dale džesche, kaž by tón Anjeſ ſ počnijmaj rukomaj dawał a praji: Hdyž ſo junkróž ſmilu, ſmilu ſo bjes kónza. Ža dyrbjach pſchezo hrabacž, ſo bjes wſchitko měl; pſchetož runje to móžach trjebacž; to běſche wſchitko tak jara ſa mije, ſo buch hļuboko w duchu ſapſchimijem. Duž predař powjeſeſche, kaž bu jako mlody duſchowpaſtýr pſches ſlowo hubjeneho, ſhromeho mloženja hnuth. „Mi je tež druhdy ežejko“, běſche tón mloženj praji, „hdyž ludži wonkach ſkafacž widžu; ale ja ſebi myſlu, ſo bjes mojemu Bohu najſkerje ſ rukou wuſkocžu, hdy bjes tak ſobi ežiniež móhlo.“ A na druhim wopježe ſo duſchowpaſtýr naſtróži, dokelž běſche jemu tak džiwnie, ſchtož jedyn muž powjeſeſche. „Kſchiz je wote mije wſath“, běſche praji, „ale to ežini mje ſrudneho. Ža ſo wſchón wopuſhcežem ežuju. Ža ſebi tak rjez domoj žadam po ežerpjenju, w kotrež běſche mi Bóh tak bliſko. Mi chze ſo ſkoro ſdacž, kaž by ſo Bóh wjazy wo mije njeſtaral, dokelž mi nježo wjazy njeſež njeſa. Žaloſtniſche tola bycž njeſož, hacž wot Boha na ſtronu ſtajenj bycž.“

A potom pſchińdze pſchitkad mifzionara, ſiž ſonu a džecžo na dobo ſhubi a potom w zuſym kraju ſam ſtejeſche. Wón nježo druhе njejeſche hacž ſwojeho Boha. Alle tcho njejeſche. Tak bohaty drje ženje hſchcze njebeſche był kaž w tej hodžinje, jako

pod ſylhami k njebieſham hlaſaſche a praji: „Hdyž ja jeno tebje mam, dha ja nježo njerodžu wo njebeſha a wo ſemju.“

Najrjeſche město zyſteho ſweta.

Ras trjechi wulzyeſeſzem a po zyſlym němſkim kraju ſnaty pſcheczel dželacžerjow, fabriſki wobžedžer Mež w Freiburku, na ſteleſnizy jenu ſwójbu ſ New-Yorka, ſiž wjele wo tym powjeſeſche, tak wulke a rjane pucžowanja je ežniila. „Alle w hłowym měſeſe njeſeſe byli“, ſnapſchecziwi Mež. „Schto?“ wotmolwicu jemu pucžowanjo zyle roſhorjeni, „my ſamy Barlin, Win, Paris a London widželi.“ A „A tola“, džesche Mež, „w hłowym měſeſe njeſeſe byli.“ A jako ſo ſpodžiwajo prafachachu, kotre město wón něni, wotmolwi ſe ſahorjeniom, ſi jeho wočow ſo ſwecžazym: Jeruſalem, Jeruſalem! Ža ſamy tež wjele wulſich a kražnych měſtow widžał, ale tola najrjeſche, kotrež ſamy widžał, je Jeruſalem, město wulſeho krala.“ Mež, ſiž dyrbjeſche dla ſwojeho njeſchecſtawazeho pokajowanja na wěžnoſež tak někotre ſpytowanja njeſeſe, móžeſche je ſnatym pobožnym Janom Benzelom prajicž: Žena khoroeſe je, wo kotrež naturſki člowyjeſt nježo njeſe, to je „ſhwjate žedženje po domiſnje“, a wón móžeſche ſpěvacž: „Jeruſalem, ty město wyžoke, ach był ja we tebi.“

Sbózni ſu, ſiž maju žedženje po domiſnje, pſchetož woni budža domoj pſchińež.

Hněw.

Wěſeſi ludžo ſu, kotsiž ſo pſchi kóždžickej ſkladnoſeži na druhich hněwaja. Žich ſlowa, ſkutk, wuſtupowanje a ſadžerzenje ſo jim ſpodbacž njechadža. A tola, ſchto pomha wſchitko hněwanje? S tým na druhimi najmjeſche njeſolepſchis. Sso na druhich hněwacž po prawom nježo druhé njeje, hacž hréchi ſobučlowyjeſtow ſam na ſebi khostacž.

Něchto k roſpominanju.

Nječzin nježo ſle, hdyž ſu ſo roſhněwał, potom ſmějeſch cžim mjenje ſažo dobre ſežinič.

Hněw člowyjeſeſt wotewri a ſacžini jemu wočzi, ſapali wutrobu, potepi roſom a pſchewobroči mudroſež do hļupoſež.

Moj e džecži.

Sſlawny pucžowec w Afrizi Stanley powjeda, ſo na ſwojim pucžowanju wodžerja ſwojich afrikanskich pſchewodžerjow ſhubi a ſo dyrbjeſche teho dla tutých ludži, kotsiž běchu ſ wjetſha džimi a pohaniſo, ſam nawjedowacž. Pſchi tým wón naſhomi, ſo, hdyž jich k žanemu ſkutkej napominaſche a jich pódla ſ mjenom jich ludoweho ſplaha: „Zambesis“ mjenowaſche, ſo wóni kruče ſhabachu a ſo běchu hnydom hotowi wuviſež, ſchtož běſche jím pſchikafane. Hdyž pak ſo wo wězy jednaſche, pſchi kotrež běſche ſame ſiwiſeje w ſtrach, by wón ſ mjeſtim ſunkom prajil: „Moje džecži!“ — a dobrovolni bých u do předka ſkocžili a bých u kóždemu ſkutkej hotowi byli, haj ſam wjeſzeli ſiwiſeje wostajicž. Stanley je ſeníſti knjeſ, a wón je pýtnył, ſo to ſlowo „moje džecži“ wjazy ſamíže, hacž wſchitko druhé. Alle njeſchimovala nam naſch njebijeti Wóčeze tež wſchědnje: Moje džecži! a tola my jo nježlyſchimy? Njeje jadro zyſleho noweho ſluba to, ſo wón w Žejuſu ſhryſtuſu nam tak mile a luboſcziwje pſchimovala: Moje džecži —? Duž dha wón wola a njeđyrbi naſh pſchichodniſe wjazy podarmo wołacž, ale ſa wſchitko, k čemuž naſh wola, tež ſa ežerpjenje a wumrjecze tež wot naſh ſo ſ radoſežu prajicž: „Wóčeze, tu ſamy my.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola ſnjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchewobroči w ſrudobjach „Sſerb. Nowin“ na wſbach a w Budyschinje doſtacž. Na ſchtwórci lēta placži wón 40 np., jenotliwe čiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.